

У.И.ИНОЯТОВ, Н.А.МУСЛИМОВ,
М.УСМОНБОЕВА, Д.ИНОҒОМОВА

ПЕДАГОГИКА:
1000 та саволга 1000 та жавоб

Методик қўлланма

Тошкент – 2012

УДК: 371.031
ББК: 74.00

Педагогика: 1000 та саволга 1000 та жавоб / Методик қўлланма. У.И.Иноягов, Н.А.Муслимов, М.Усмонбоева, Д.Иногомва. – Тошкент: Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, 2012. – 193 бет.

Методик қўлланма педагогика олий таълим муассасаларида “Педагогика назарияси” фанини ўқитиш учун ёрдамчи манба сифатида яратилган бўлиб, унда Ўзбекистон Республикасининг таълим соҳасидаги давлат сиёсати ва “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури”, педагогиканинг умумий моҳияти, шахснинг ижтимоий ривожланиши, тарбия назариясининг устувор ғоялари, мактаб, таълим ва тарбия тизимларининг тарихий тараққиёти, ўқувчилар жамоаси ва унинг шаклланиши, ижтимоий тарбия турлари, оила тарбияси, дидактика (таълим назарияси), таълим менежменти ва махсус (коррекцион) педагогика асосларига оид 1000 та савол ва 1000 та жавоб жамланган.

Мазкур қўлланма педагогика олий таълим муассасаларининг талабалари, узлуксиз таълим тизимининг барча босқичларида фаолият юритаётган педагоглар, илмий ходимлар, аспирантлар, тадқиқотчилар ҳамда педагогик билимлар билан кизикувчилар учун мўлжалланган.

Тақризчилар: педагогика фанлари доктори, профессор **У.И.Маҳкамов**
педагогика фанлари номзоди, доцент **Г.А.Султонова**

Методик қўлланма Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети Илмий кенгашнинг 2012 йил “24” май даги 9/3.21-сонли қарорига мувофиқ нашрга тавсия этилган

© Низомий номли Тошкент давлат педагогика университети, 2012 йил

СЎЗБОШИ

Илм-фан, техника ишлаб чиқариш, технология соҳаларида эришилаётган ютуқлар узлуксиз таълим тизимининг барча босқичларида фаолият юритаётган таълим муассасалари учун янги авлод адабиётлари ва ўқув-услубий мажмуаларни яратишни тақозо этмоқда. Бу каби ўқув манбаларининг яратилишига қўйилаётган талаблардан энг муҳими – уларнинг мазмунида тегишли фан соҳасида тўпланган илмий билимлар, замонавий педагогик назариялар, шунингдек, мустақиллик йилларида Ўзбекистон Республикасида таълим соҳасида олиб борилаётган давлат сиёсати моҳиятининг ёритилиши саналади.

Педагогика олий таълим муассасалари учун мўлжалланган ушбу методик қўлланма амалдаги “Педагогика назарияси” ўқув дастурида кўрсатилган талаблар инobatта олинган ҳолда яратилган. Методик қўлланманинг мақсади педагогика фанининг назарий-методологик асосларини очиб бериш, педагогик билимларни талабалар онгига сингдиришга қаратилган фаолият моҳиятини ёритиш, талабалар томонидан касбий билимларни пухта ўзлаштирилишига эришиш, уларда таълим-тарбия жараёнини самарали ташкил этиш кўникма ва малакаларини шакллантиришдир.

Методик қўлланмада берилган савол ва жавоблар “Ўзбекистон Республикасининг таълим соҳасидаги давлат сиёсати ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”, “Тарихий тараққиёт ва педагогик фаолиятнинг такомиллашуви”, “Халқ педагогикаси ва унинг устувор ғоялари”, “Педагогиканинг умумий асослари”, “Шахснинг ижтимоий ривожланиши”, “Тарбия назариясининг асослари”, “Ўқувчилар жамоаси ва унинг шаклланиши”, “Ижтимоий тарбия турлари”, “Оила тарбияси”, “Дидактика (Таълим назарияси)”, “Таълим муассасаси менежменти” ҳамда “Махсус (коррекция) педагогика асослари” каби бўлимларда ўз аксини топган.

БЎЛИМ. ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKACIINIING TAЪЛИM COЪACIДАГИ ДAVЛAT CIЪCATI BА “KADPAP TAYЪPЛАШ MIЛЛИЙ ДACTУРИ”

1. Ўзбекистон Республикасининг таълим соҳасидаги давлат сиёсатининг бош ғояси нимадан иборат?

Ўзбекистон Республикасининг таълим соҳасидаги давлат сиёсатининг бош ғояси таълим соҳасини тубдан ислох қилиш, миллий таълим тизимини жаҳон таълим стандартларига тенглаштириш, кадрлар тайёрлаш миллий моделига мувофиқ замонавий билимларни пухта эгаллаган, эркин, мустакил фикрловчи, ҳар томонлама ривожланган комил инсон ва малакали мутахассисни тарбиялаб вояга етказишдан иборат.

2. Ўзбекистон Республикасининг таълим соҳасидаги давлат сиёсатининг моҳияти қандай ҳужжатларда ўз ифодасини топган?

Ўзбекистон Республикасининг таълим соҳасидаги давлат сиёсатининг моҳияти Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги ҳамда “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури тўғрисида”ги Қонунарида, шунингдек, Республика Вазирлар Маҳкамаси, тегишли вазирлик ҳамда идораларнинг таълим мазмунини ёритувчи ҳужжатларида ўз ифодасини топган.

3. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни қачон қабул қилинган?

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни 1992 йил 2 июлда қабул қилинган бўлиб, 1997 йил 29 августда мазкур Қонунга ўзгартиришлар киритилган.

4. 1997 йилда қандай заруриятга кўра Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонунига ўзгартиришлар киритилди?

1997 йилда Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонунига кадрлар тайёрлаш тизимининг демократик ўзгаришлар ва бозор ислохотлари талабларига жавоб бера олишига эришиш, ўқув жараёнини моддий-техника, ахборот базасини мустаҳкамлаш, юқори малакали педагог кадрларни тайёрлаш, сифатли ўқув-услубий, илмий адабиёт, дидактик материалларни яратиш, таълим тизими, фан, ишлаб чиқариш ўртасида мустаҳкам ўзаро ҳамкорлик ва фойдали интеграцияни қарор топтириш заруриятига кўра ўзгартиришлар киритилди.

5. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни қандай таркибий тузилмага эга?

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни қуйидаги таркибий тузилмага эга:

I. Умумий қоидалар (8 та модда).

II. Таълим тизими ва турлари (11 та модда).

III. Таълим жараёни қатнашчиларини ижтимоий ҳимоя қилиш (5 та модда).

IV. Таълим тизимини бошқариш (5 та модда).

V. Яқунловчи қоидалар (5 та модда).

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни жами бешта бўлим, 34 та моддадан иборат.

6. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонунининг мақсади нима?

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонунининг мақсади – фуқароларга таълим-тарбия бериш, касб-хунар ўргатишнинг ҳуқуқий асосларини белгилаш, ҳар кимга билим олишдан иборат конституциявий ҳуқуқини таъминлашдан иборат.

7. Ўзбекистон Республикасининг таълим соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий тамойиллари қайсилар?

Ўзбекистон Республикасининг таълим соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий тамойиллари куйидагилардир:

- таълим ва тарбиянинг инсонпарвар, демократик характерда эканлиги;
- таълимнинг узлуксизлиги ва изчиллиги;
- умумий ўрта, шунингдек, ўрта махсус, касб-хунар таълимининг мажбурийлиги;
- ўрта махсус, касб-хунар таълимининг йўналиши, академик лицейда ёки касб-хунар коллежида ўқишни танлашнинг ихтиёрийлиги;
- таълим тизимининг дунёвий характерда эканлиги;
- давлат таълим стандартлари доирасида таълим олишнинг ҳамма учун очиклиги;
- таълим дастурларини танлашга ягона ва табақалаштирилган ёндашув;
- билимли бўлишни ва истеъдодни рағбатлантириш;
- таълим тизимида давлат ва жамоат бошқарувини уйғунлаштириш.

8. Ўзбекистон Республикасида кимлар билим олиш ҳуқуқига эга?

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жинси, тили, ёши, ирқий ва миллий мансублиги, эътиқоди, динга муносабати, ижтимоий келиб чиқиши, хизмат тури, мавжуд ижтимоий мавқеи, турар-жойи, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида қанча вақт яшаётганлигидан қатъий назар ҳар кимга билим олишда тенг ҳуқуқлар қафолатланади.

9. Бошқа давлатларнинг фуқаролари Ўзбекистон Республикасида билим олиш ҳуқуқига эгами?

Бошқа давлатларнинг фуқаролари Ўзбекистон Республикасида халқаро шартномаларга мувофиқ билим олиш ҳуқуқига эгадир.

10. Республикада истижомат қилаётган, бироқ, фуқаролиги бўлмаган